

žalobkyně neupustila od původního důvodu žalobního, ježto při ústním jednání dne 9. května 1939 jen prohlásila, že opírá žalobní žádost též o ustanovení § 308 ex. ř. Názor žalované i názor procesního soudu, že jde o změnu žaloby, nelze proto sdíleti (Sb. n. s. č. 8811).

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

Důvody:

Názor rekursního soudu, že v souzené věci nejde o změnu žaloby, není správný. Jde o změnu žaloby podle § 235, odst. 1 c. ř. s., opřela-li žalobkyně žalobu dne 9. května 1939 též o ustanovení § 308 ex. ř., neboť změnou žaloby se rozumí změna žalobního důvodu, t. j. skutkový přednes a z něho plynoucí právní poměr, z něhož se odvozuje zažalovaný nárok, jak bylo vysloveno a odůvodněno v rozh. č. 12014 Sb. n. s. V souzeném případě byl změněn skutkový přednes a z něho plynoucí právní poměr, neboť žalobní důvod — postup pohledávky 60.716 K 60 h — ze dne 17. září 1938 se opírá jednak o kupní smlouvu, jednak o smlouvu o postup (§ 1392 obč. zák.), tedy o právo obligační, kdežto nárok podle § 308 ex. ř. se opírá o soudcovské právo zástavní (§ 449 obč. zák.) a skutkový přednes je různý. Je tu ale obava, že připuštěním změny žaloby nastane značné ztížení nebo průtah jednání. Neboť první soud nepřipustil řadu důkazů týkajících se postupu, provedl však jen některé z nich a při posledním ústním jednání dne 9. května 1939, při němž navrhla žalobkyně změnu žaloby (§ 308 ex. ř.), další důkazy pro nerozhodnost odmítl a navrženou změnu nepřipustil. Z toho je zřejmé, že první soud pokládal spor za zralý k rozhodnutí, pokud jde o cessi. Z toho plyne značné ztížení a průtah jednání, byť i žalobkyně navrhla o změněném skutkovém podkladu jen důkaz exekučními spisy, svědectvím Boženy B. a výslechem stran. Neboť žalovaná vytýká v dovolacím rekursu, že dosud se mohla odvolati na obsah smíru ze dne 19. dubna 1938, spisu D, z něhož plyne, že Božena B. se vzdala jakýchkoliv nároků za Marií J. a nemohla proto účinně později, t. j. 17. září 1938 postoupiti žalobkyni pohledávku, když již žádou neměla, takže nyní by bylo nutno přednášeti a dokazovati po případě vyúčtovávati stav, jaký tu byl v roce 1936 v době zabavení pohledávky. To není nepřipustná novota, neboť žalovaná nedoznala nově přednesené skutkové okolnosti a nemusila proti ní vznést námitky, když odporovala navržené změně žaloby, nýbrž mohla by tak učiniti až po pravoplatném připuštění změny žaloby (§ 179 c. ř. s.).

Čís. 17537.

Věcí nebo pohledávkou ve spor uvedenou ve smyslu § 234 c. ř. s. jest rozuměti nejen hmotné věci a peněžní pohledávky, nýbrž i scizitelná práva a pohledávky všeho druhu.

Zaluje-li se o nepřípustnost exekuce na pohledávku, je ve spor uvedeno i právo k této pohledávce.

Ustanovení § 234 c. ř. s. platí i pro spory podle § 37 ex. ř.

(Rozh. ze dne 21. prosince 1939, Rv I 996/39.)

Žalobkyně, tvrdíc vlastnické právo k pohledávce, zabavené žalovaným býv. československým státem, domáhá se podle § 37 ex. ř. výroku, že exekuce zabavením oné pohledávky a příkázáním jejím k vybrání jest nepřípustná. Žalovaný namítl během sporu nedostatek aktivního oprávnění žalobkyně k žalobě, tvrdě, že žalobkyně za sporu v listopadu 1932 a v únoru 1933 postoupila svoji pohledávku, ohledně níž uplatňovala nepřípustnost exekuce, svému synu Jiřímu Č. Nižší soudy zamítly žalobu, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: Předmětem sporu je nárok, že exekuce je podle § 37 ex. ř. nepřípustná. Ustanovení § 234 c. ř. s. nelze proto používat na tento spor, neboť tu nejde o zcizení pohledávky, o které byl mezi původním vlastníkem a třetí osobou zahájen spor, nýbrž žalobkyně měla jen prokázati, že nabyla vlastnictví k pohledávce. Proto jest použití ustanovení § 406 c. ř. s., které jest výrazem všeobecné zásady procesního práva, že rozsudek jest vynést na základě skutkového stavu, jak byl v době vynesení rozsudku. Uvedené ustanovení mluví toliko o odsouzení k nějakému plnění, musí však býti vykládáno v širším smyslu, že totiž v čase rozsudku musí býti nárok oprávněn, takže zásada § 406 c. ř. s. platí všeobecně také na spory určovací, kde o plnění nejde. V době vynesení rozsudku prvního soudu žalobkyně již vlastníci zabavené pohledávky nebyla, ježto podle nesporného přednesu stran ji postoupila v roce 1933, tedy během rozepře, svému synu Jiřímu Č. Proto bylo žalobu pro nedostatek oprávnění žalobkyně ke sporu zamítnouti.

Nejvyšší soud uložil odvolacímu soudu nové jednání a rozhodnutí.

D ů v o d y:

Prvý soud žalobu zamítl jednak pro nedostatek aktivní legitimace žalobkyně, jednak proto, že postup pohledávky z Josefa Č. na Marii Č. nebyl proveden v náležité formě (ve formě notářského spisu), jednak, že oba tvrzené postupy staly se na oko. Odvolací soud odvolání žalobkyně nevyhověl a napadený rozsudek potvrdil, omeziv se jen na řešení otázky, zda obstojí námitka strany žalované, že žalobkyně nemá aktivní legitimace ke sporu, když zmíněnou pohledávku postoupila během sporu svému synu Jiřímu Č. Při tom vycházel z právního názoru, že předmětem sporu při žalobě vylučovací podle § 37 ex. ř., o niž tu jde, je nárok, že exekuce je nepřípustná, a že proto ustanovení § 234 c. ř. s. nelze použít na tento spor, ježto tu nejde o zcizení pohledávky, o kterou byl mezi původním vlastníkem a třetí osobou zahájen spor, nýbrž že žalobkyně měla jen prokázati, že nabyla vlastnictví k pohledávce. Proto podle názoru odvolacího soudu nutno použití ustanovení § 406 c. ř. s., které jest výra-

zem všeobecné zásady procesního práva, že rozsudek jest vynésti na základě skutkového stavu, jaký byl v době vynesení rozsudku. Žalobkyně napadá v dovolání tento právní názor, dovozujíc, že tu jde o případ § 234 c. ř. s. Pro vyřešení této otázky jsou směrodatná ustanovení § 406 a 234 c. ř. s. Předpokladem rozsudku vyhovujícího žalobě jest, aby nárok žalobní prosbou uplatňovaný byl odůvodněn v době, kdy byl vynesěn rozsudek. Není třeba, aby nárok byl již dospělý v době jeho uplatnění (podání žaloby). To jest zákonem výslovně stanoveno pro žaloby na plnění (§ 406, věta 1 c. ř. s.). Toto ustanovení dlužno však vztahovati také na žaloby určovací, ježto není důvodu, proč by se tyto měly posuzovati jinak. V době vynesení rozsudku musí tedy býti dána i aktivní případně pasivní legitimace. Z této zásady jest v § 234 c. ř. s., věta 1 c. ř. s. připuštěna výjimka, že totiž zcizení věci nebo pohledávky ve spor uvedený nemá vlivu na rozepři. Žaloba vylučovací podle § 37 ex. ř. je v podstatě žalobou určovací (rozh. č. 7561 Sb. n. s.). Podmínky žaloby určovací podle § 228 c. ř. s. tu netřeba zkoumati, když už zákon sám při žalobě podle § 37 ex. ř. právní zájem předpokládá (rozh. č. 11000, 10366 Sb. n. s.). Žaloba ta směřuje k prohlášení exekuce za nepřípustnou z důvodu práva příslušejícího třetí osobě k předmětu exekucí dotčenému, které ji činí nepřípustnou. Domáháno-li se touto žalobou uznání vlastnictví k zabaveným předmětům, nejde o dvojí žalobní žádání, nýbrž lze část žalobní žádání, domáhající se určení vlastnictví, považovati jen za návrh na rozřešení předběžné otázky pro nepřípustnost exekuce (rozh. č. 11244 Sb. n. s.). Rčení § 234 c. ř. s. »věc nebo pohledávka ve spor uvedená« dlužno vykládati extensivně a jest jím rozuměti nejen hmotné věci a peněžní pohledávky, nýbrž i zcizitelná práva a pohledávky všeho druhu. Žalobní nárok na uznání právem, že exekuce vedená na pohledávku dlužníkovu jest nepřípustná, ježto žalující straně přísluší k této pohledávce právo, nepřipouštějící vedení exekuce na ni, je nerozlučně spjat s tvrzeným právem k této pohledávce a bez této souvislosti nemohl by vůbec býti uplatňován jako samostatný právní nárok. Musí-li ve vylučovacím sporu žalující strana dokazovati vlastnické či jiné právo k pohledávce exekučně zabavené, jest tím ve spor uvedeno i toto právo k pohledávce. Proto nelze přisvědčiti názoru odvolacího soudu, že ustanovení § 234 c. ř. s. nelze použítí na tento spor. Okolnost, že žalobkyně zabavenou pohledávku, ohledně níž se domáhala prohlášení exekuce za nepřípustnou, postoupila v roce 1933, tedy již po zahájení sporu, svému synu Jiřímu Č., nemůže proto sama o sobě opodstatnití zamítnutí žaloby pro nedostatek oprávnění žalobkyně ke sporu, i když k postupu došlo v řízení ponechaném v klidu před návrhem na pokračování v něm. Ponevadž však soud prvé stolice zamítl žalobu i z jiných důvodů a žalobkyně napadla rozsudek v celém rozsahu a to i pro odpor se spisy a nesprávné hodnocení důkazů, odvolací soud se však v důsledku svého právního stanoviska těmito dalšími důvody odvolacími věcně nezabýval, byl jeho rozsudek zrušen.